

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Decisiones Practicæ Casuum Conscientiæ Selectorum In Praxi, Et Foro Interno Quotidie Occurrentium, Omnibusque, Præsertim Ecclesiasticis, Qui Sui, Et Aliorum Curam Gerunt, Perutilium, Resolutorum

Pars Altera Decisionum Practicarum Casuum Conscientiæ Selectorum In
Praxi, Et Foro Interno Quotidie Occurrentium, Omnibusque, Præsertim
Ecclesiasticis, Qui Sui, Et Aliorum Curam Gerunt, Perutilium, Resolutorum

Leonardelli, Bonaventura

Augustæ Vindelicorum ; Græcii, 1739

Casus XCVI. De scandalo, & subministrantibus indifferentia &c.

urn:nbn:de:hbz:466:1-41144

C A S U S XCVI.

De scandalo, & subministrantibus indifferentia &c.

ADonius caupo venientibus ad se hospitibus Catholicis, & Lutheranis etiam diebus aliis prohibitis cibos, & potum ministrat, etsi sciat, & videat, eos jejunium, & abstinentiam à carnibus violare; & sæpius se inebriare: imò eos invitat, ut sæpius redeant.

QUÆR. I. An, & quomodo peccet, qui vendit, aut ministrat indifferentia, ex quibus proximus sumit occasionem peccandi?

QUÆR. II. An graviter peccet Caupo invitans die jejunii hospitem ad canam, qui alibi aliis est jejunium violaturus?

QUÆR. III. An, & quomodo delinquant tabernarii, & Caupones ministrantes die jejunii cibos hospitibus, quando credunt eos à jejunio non excusari, vel vinum vendentes se inebriaturis?

563

An te 1. Q. resolutionem notandum est. 1. indifferentia hinc vocari ea, quæ bono, & malo usui deservire possunt, è quibus alia sunt, quæ regulariter in malum usum omni tempore destinantur, ut venditio veneni, clavis falsæ, idoli &c. esto aliquibus personis in bonum usum deservire possint. Alia, quæ solum aliquo tempore ad malum usum adhibentur, ut carniæ comestio in Quadrage-

sima, quæ omnibus communiter prohibetur, ac proinde earum præparatio, & venditio communiter illo tempore in malum usum destinatur. Alia denique quæ potius in bonum destinantur, ut venditio armorum, animalium, & aliarum rerum, quæ communiter venduntur, & emuntur, in bonum usum destinantur, licet non nulli subinde illis male utantur.

Hh hh 2

No 2

Notandum 2. Ad peccatum concurrere, seu cooperari materialiter ministrando materiam, ac facultatem peccandi, non semper malum esse, ac prohibitum, sed interdum licitum esse, si hæc tria concurrant, ut communiter notant DD. 1. Ut cooperatio secundum se moraliter bona sit, vel saltem indifferens. 2. Ut bona intentione sive ex motivo alicujus virtutis fiat, & nequaquam intentione movendi alterum ad peccatum; quia licet nefas sit cooperari alterius peccato formaliter, ut peccatum est; fas tamen est interdum ex causa cooperari materialiter operari, quod peccatum est. 3. Ut proximi peccatum impedire nequeas, vel saltem impedire non tenearis, sed ob aliquam causam intervenientem permittere possis; ubi gravior cæteris paribus causa requiritur, si peccatum, ad quod materialiter cooperaris, adversus justitiam sit, seu alijs perniciosum; major item requiritur, quando cooperatio materialis ad peccatum magis per se, ac propinquior est; minor verò si cooperatio sit tantum per accidens, & remota; id quod prudentis judicio pensandum erit omnibus consideratis. His notatis.

564 R. 1. Ministrantem quantumvis indifferentia eis abuturo, ea intentione, ut alter pravam suam voluntatem exequatur,

participem fore ejusdem culpæ juxta unanimem DD. consensum cum S. Th. 2. 2. q. 169. a. 2. quia id est directè ad malum cooperari. Secus, si ministrans indifferentia ad bonum, & malum usum, aut ea vendens, inscius sit pravæ voluntatis alterius, nec justam malè suspicandi causam habeat, quod suum non sit discutere, an benè, vel malè alter utatur, nec ipse malum de proximo præsumere debeat.

R. 2. Non est tibi fas, vende- 565 re, aut præparare res, quæ communiter ad malum usum destinantur, nisi tibi moraliter constet, eum, cui venduntur, aut præparantur, benè illis usurum, Ita Suarez, *d. 10. de Charit. Sect. 4. n. 6.* Sanch. *l. 1. in Decal. c. 7. n. 3. & 7.* Navar. *c. 17. n. 36.* Palao *tr. 6. D. 6. p. 8.* Eman. Sà. *V. peccatum n. 10.* aliique. Et ratio est, quia si tibi id moraliter non constat; peccatum alterius tibi imputabitur, cum tu ei materiam subministras: sic non licet vendere venenum, quod coloribus, & medicinis conficiendis deservit, nisi illis personis, de quibus ex officio, aut ex alijs circumstantiis constat, illud velle ad ejusmodi usus bonos, ut cum alijs notat Molina *to. 2. de just. D. 340.* Constare autem poterit de similibus rerum usu ex qualitate personarum, & modo petendi; communiter tamen præsumen-

fūmendum est de bono usu, si publicè absque affectatione secreti talia petantur, eò quòd rarò quis ita audax sit, ut si peccare intendat, non curet secretum, ut notat Palao.

566 R. 3. Si res communiter in bonum usum ordinentur, fas erit tibi eas vendere, & subministrare, quoties tibi non constat de abusu petentis. Ita rursus cit. DD. cum S. Thom. 2. 2. q. 78. a. 4. & q. 169. a. 2. Ratio est; quia horum venditio, & subministratio eatenus solùm mala esse potest, quatenus intentioni pravæ deseruit; atqui hæc intentio de nullo præsumi debet. Quòd si credas, proximum iis indifferentibus malè usurum esse, obligaris, si commodè, & absque tuo detrimento potes, ea illi non vendere, vel subministrare; quia cum ex charitate obligeris proximi peccatum impedire, si commodè possis, à fortiori obligaris materiam peccati non subministrare, ut cum aliis rectè notat Sylvest. V. infidelitas, q. 4. Quòd si non possis absque tuo incommodo, & detrimento à tali venditione, vel subministracione abstinere, non peccas subministrando, ut cum aliis docent Suarez l. c. n. 4. Sanch. l. c. n. 9. 11. & 13. Palao l. c. Bonac. D. 2. de peccat. q. 4. p. 2. §. unic. & alii; quia cum res sit indifferentis, & tibi talis subministratio sit valde utilis, aut

necessaria, non censuris cauere peccatum alterius, sed potius censuris uti jure tuo, & libertate, ac peccatum alterius duntaxat permittere non absque rationabili causa.

Ad 2. Q. an graviter delinquat 567 invitans ad cœnam præparatam aliàs jejunium violaturo? Non nulli cum Cajetan. 2. 2. q. 147. a. 4. Petr. Ledesm. 2. tom. Summ. tr. 27. c. 2. dub. 4. Less. l. 4. de justit. c. 2. dub. 4. censent, invitantem ad cœnam die jejunii, vel porrigentem illam ei, qui aliàs alibi cœnaturus est, & jejunium violaturus, excusari à gravi peccato. Rationem dant; quia illæ actiones ex se malæ non sunt, aliàs nunquam possent honestari: ergo solùm malæ sunt, quia movent, & ad malam operationem adjuvant: atqui hoc non fit tunc, quando operans eodè modo malè operaturus esset, etiam si tuæ actiones abessent: ergo actiones illæ non videntur esse causa malæ operationis, sicut non tenereris ad restitutionem, si furem associares tunc, quando eodè modo furtum committeretur, ac si tu socius non fuisses; quia tunc non censuris furti causa: ergo neque in priori casu.

Alii verò, idque probabilius, 568 cum Suarez l. c. Sect. 3. & Sect. 4. n. 5. Palao l. c. Sanch. l. c. n. 16. loquendo de invitante ad Cœnam,

Hh hh 3 nam,

nam, eum à mortali culpa non excusant ex eo solum, quod proximus aliàs peccaturus sit, & jejunium alibi violaturus,

Ratio est; quia eo casu invitare ad coenam, est invitare ad id, quod hinc, & nunc nulla ratione honesta fieri potest, ac proinde est invitare ad peccatum; secus verò esset, si tantum coenam præparares; nam eam præparatam, non obligatur hospes illam sumere, sed potest abstinere, & relinquerè, tradendam aliis ad jejunandum non obligatis &c. Et ratio ulterior, quod talis non excusetur à mortali solum ex eo, quod proximus alibi esset peccaturus, etiamsi tuæ actiones abessent, est; quia hæc conditio, si tuæ actiones non adessent, non tollit, quominus tu causa existas illius peccati, sisque eodem modo causa, ac si proximus aliis aliorum actionibus adjutus peccaturus non esset; quia si proximus non esset alibi solutus jejunium, & tu, nulla causa excusante, coenam subministrares invitato, peccares, ut plerique concedunt, quia tunc aliquo modo concurreris ad peccatum alienum, sed quod alibi proximus sit violaturus jejunium, non immutat tuum concursum, qui in ministracione Coenæ consistit: ergo eodem modo concurreris. Accedit, quod, proximum esse eodem modo peccaturum, etsi tu necessaria

peccato non ministrares, sit tantum contingens, & fortè non sit peccaturus, poenitentiam ductus, vel alio modo impeditus, quantumvis nunc sit ad peccandum determinatus: ergo quantum est ex te obligaris hunc effectum possibilem promovere, & impedimentum illi non apponere per coenæ ministracionem, quam si non suppeditares, impedires hoc numero peccatum, quod nunc committitur, quodque proin tibi modò imputabitur tanquam causæ indirectæ. Unde

Ad rationem in contrarium allatam R, negando, te per actiones illas indifferentes non concurrere ad peccatum alterius, ac si alibi proximus peccaturus non esset; esto enim, quod nequeas impedire peccatum, eò quod alius eadem esset administraturus, hoc tamen non facit, quominus verè concurras, ut dictum est. Hinc ad instantiam de furis socio, vel ponitur, quod tua Societas necessaria, vel utilis non fuerit ad furtum patrandum, vel ad illud animosius, & securius patrandum, & tunc obligatus non eris ad damna ex furto secuta refarcienda, quia tunc ad furtum positivè non concurreris: secus, si tua societas, licet indeterminatè necessaria, vel utilis fuit; quia scilicet sine illa, vel alia furtum patratum non esset; quia tunc positivè ad furtum con-

concurristi, sicut non excusaretur admovens scalam, vel humeris sustentans volentem furari, nisi interveniente gravissima causa. Demum ex eo quod non tenereris ad damna, tantum sequeretur, te non peccare contra justitiam, non autem te non delinquere contra charitatem, si posses peccatum proximi tunc impedire.

569 Ad 3. Q. Satis convenit inter DD. tabernarios, & caupones ministrantes hospitibus cibos die jejunii, quibus solvitur jejunium, excusari à culpa, quando certò sciunt, aut probabiliter credunt, petentem cibos esse à jejunio excusatum; imò etiam quando dubitant, ut cum aliis docet Valentia 2. 2. D. 9. q. 2. pun. 3. quia ex una parte suum non est id discutere, neque commodè id efficere possunt; ex altera parte benè de proximo præsumere possunt, maximè in hac re, ubi tot causæ excusantes à jejunio concurrere possunt. An autem hi etiam excusentur à culpa, quando credunt, alterum, cui cibos suppeditant, à jejunio non excusari, controversum est inter DD.

Hos non excusari, sed delinquere affirmant non nulli cum Gabriel. 4. dist. 16. q. 3. a. 3. dub. 6. & Navar. Summ. lat. cap. 21. n. 26. Alii verò cum C. je-

tan. 2. 2. q. 147. a. 4. Solon. 2. 2. q. 77. a. 4. Manuel cap. 23. n. 8. utroque Ledesm. à culpa excusant, eò quod non inducant ad jejunium violandum, sed peccato alterius utantur, ut res suas vendant per actionem de se indifferentem, deservientem sustentationi naturæ.

Alii, idque meliùs, ac veriùs, 570 distinguunt cum Valent. l. c. p. 3. Sanch. l. c. Less. l. 4. de justit. c. 2. dub. 4. n. 24. Palao l. c. pun. 8. eosque non excusant tunc, quando sine suo damno alicujus momenti possunt cibos illos denegare, sicque peccatum proximi impedire; secus si absque tali damno petitos cibos negare non possint. Ratio prioris partis est; quia quamvis illa ciborum ministratio de se sit indifferens, alter tamen ea abutitur, & peccat, ac proinde ministrans, si commodè potest, tenetur eam occasionem ruinæ proximi vitare, solumque tunc excusabitur non vitando, quando commodè vitare non potest; si quidem obligatio occasionis peccati alterius vitandæ non ministrando hæc indifferentia illis abuturo oritur ex præcepto charitatis generali, quò tenemur scandalum generaliter acceptum proximi vitare, nisi justa causa excuset. Ratio posterioris partis est; quia cum hæc res non sint de se malæ, sed indifferentes,

tes, & sola circumstantia scandalii generalis dando occasionem ruinæ spiritualis proximi vitiet illarum suppeditationem, tunc tantum erit mala, quoties suppeditans tenetur id scandalum vitare: atqui hoc pendet ex eo, an suppeditans habeat causam sufficientem, vel non; quia non tenetur quis cum gravi suo detrimento eam occasionem vitare; secus verò quando potest absque tali detrimento: ergo quando, & quoties iusta causa detrimenti proprii vitandi subest, licebit eam occasionem permittere ministrando res indifferentes; causa verò deficiente, non licebit; Quæ autem causa, aut necessitas sufficiat ad excusandum ministrantem indifferentia, quibus proximis malè utitur, nequit certa regula præscribi, sed prudentis iudicio relinquendum, considerata gravitate peccati committendi, occasione à te data, præparatione illius, aliisque concurrentibus circumstantiis, ubi major desiderabitur, vel minor sufficiet; solam tamen amissionem lucri, quod ex cibis venditis jejunium violaturis provenire potest, non esse sufficientem causam, censet citt. Palao, quia hoc est quid levissimum, ut propter illud permittendum sit peccatum grave, & materia illius subministrari possit, aut debeat; sed majorem requiri, ut si aliàs ex denegatis cibariis non

parum timenda sit diminutio emptorum, & defectus hospitum ad se confluentium &c. putat tamen hic Th. Sanc. l. c. ejusmodi tabernarios, & Caupones raro, vel nunquam peccare mortaliter per suppeditationem hujusmodi ciborum, tum ob rationem insinuatam, tum quia ex eo quòd ab ea venditione abstineant, ferè nunquam est spes fore, ut alter jejunium servet, quia alibi cibos inveniet, & comparabit, tum quia confluentes ad hos sunt communiter viatores, operarii, & pauperes, quos jure optimo existimare possunt, probabilem causam habere jejunii solvendi.

Ad alterum membrum de vendentibus vinum se inebriaturis, 571
Cajetan. tom. 1, tr. ult. resp. 13. dub. 4. Valentia 2. 2. D. 5. q. 21. pun. 4. Sanch. l. c. Manuel. cap. 176. n. 15. aliique, eos peccati mortalis damnant, qui vendunt vinum bibere volentibus in ea quantitate, ut probabiliter credant, vel experti sint, fore, ut illi inebrientur; quia absque iusta causa omittunt impedire grave peccatum proximi, negando ei tantam vini quantitatem, prout poterant, & tenebantur, siquidem lucrum inde cessans non est tanti momenti, ut maximum damnum corporis, & animæ propterea permittatur; cum enim ebrietas peccatum sit non solum ebrio

ebrio damnosum, sed sæpè etiam aliis perniciosum, & scandalosum, subministratio materiæ illius gravem causam expostulat, qualem esse putat Palao, si timeres, te aliàs ab emptoribus injuriã afficiendum esse, vel multum inde diminuendos emptores non sine gravi detrimento proprio; quã proin justã causã positã, cum venditio sit de se indifferens, honestari illa sufficenter, poterit, ut à peccato excusetur.

junii obligari, præcisa legitima causã,

Colleg. 3. Non licere pictori pingere imaginem puellæ petitione amassii, quem credit illã probabiliter abuturum, nisi causã legitima excuset.

Colliges 4. non esse tibi licitum deferre ad amassiam internuntia, & scripta, non solum quando constat, ea continere turpia, aut amatoria, sed neque tunc quando tibi non constat quidem quid illa contineant, certus tamen es de turpi amore, aut personæ sunt valde suspectæ; quia communiter ejusmodi scripta continent plurima turpia, & amatoria, & ita ex communiter contingentibus potes id præsumere. Secus quando personæ suspectæ non sunt, nec subest ratio aliquid te turpi amore suspicandi.

572. Ex suprã dictis colliges 1. non licere canponi in Civitate Catholica carnes die interdicto coquere hæretico postulanti, nisi gravis necessitas, minarum v. g. urgeat, & absit scandalum, atque periculum alterius majoris mali.

Colleges 2. fas non esse patrifamilias die jejunii cœnam familiæ ministrare, si constat, vel valde credibile sit, eos lege je-

R.P. Leonardelli Soc. Jesu.

li li

CA-